

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BCC de Galicia

Iconografía, iconoloxía e tipoloxía II

Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º arqueoloxía	2º Cuadrimestre	2 ECTS
------------------------------	-----------------------	-----------------	--------

Teórica

Profesor: José Granados Marín
granadosmarin@edu.xunta.gal

Horario: 2 horas semanais
DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Introdución aos métodos iconolóxico e tipolóxico para a análise dos bens arqueolóxicos.
Fundamentos e principais repertorios iconográficos e tipolóxicos dos bens arqueolóxicos.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos.
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA

EA5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concerne ao arqueolóxico.
EA10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

EA11	<p>Investigar o patrimonio cultural arqueolóxico dende o punto de vista histórico, das súas fontes documentais, da súa evolución material, funcional ou simbólica, así como a súa adecuación aos traballos de conservación e restauración de bens culturais. Coñecemento dos principais métodos e técnicas de investigación histórica aplicados á conservación e restauración de bens culturais.</p>
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA	
<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecer e clasificar os principais elementos iconográficos do mundo cristián antigo presentes en bens arqueolóxicos, identificando as súas posibles variacións e modificacións nas distintas épocas. • Identificar e clasificar os principais tipos de produción cerámica da Península Ibérica, dende a prehistoria ata finais da Idade Media e comprensión da súa importancia como fósil director.. • Identificar e clasificar os principais tipos de produción de moeda da Península Ibérica na Idade Antiga e comprender a súa importancia como fósil director. • Ter a capacidade de integrar e aplicar os coñecementos e habilidades adquiridas na materia á práctica da conservación-restauración de bens arqueolóxicos. <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer e demostrar o emprego axeitado da terminoloxía científica dos contidos da materia. • Acadar unha correcta expresión oral e escrita, empregando unha linguaxe científica e obxectiva, na elaboración e presentación de traballos escritos, na súa presentación oral así como na realización de probas escritas. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Subtemas	% da materia
1	Introdución á iconografía cristiá. Fontes e evolución histórica. Iconografías e tipoloxías dos bens arqueolóxicos do mundo paleocristián e medieval.	10%
2	Antigo e Novo Testamento: ciclos e representacións iconográficas máis importantes.	15%
3	Principais tipos iconográficos do mundo cristián: a cruz, Xesús e María. Elementos da liturxia cristiá. Blasóns, divisas e hábitos das ordes relixiosas cristiás.	20%
4	Principais tipos de produción cerámica na Península Ibérica, dende a Prehistoria ata comezos da Idade Media.	25%
5	Introducción á numismática: orixe e evolución da moeda, técnicas e materiais de fabricación ao longo da historia. Elementos constitutivos da moeda e terminoloxía numismática básica. A moeda na Península Ibérica, dende as primeiras emisións ata finais do imperio román: tipos, metroloxía, epigrafía e iconografía.	30%

PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Metodoloxía	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	20		20
Estudos de caso, debates e outras actividades	16	2	18
Estudo autónomo		12	12
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesións maxistras e outras ferramentas aportadas.
Estudos de caso, debates e outras actividades	Busca, lectura e traballo de documentación; propostas de resolución de problemas e/ou exercicios realizados na aula polo alumnado de xeito autónomo; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos ou documentos audiovisuais, noticias de actualidade ou estudos de caso; actividades complementarias como visitas, traballos de campo, viaxes de estudo, conmemoracións, etc., e tarefas propostas asociadas a elas.
Proba escrita (avaliación continua)	Exame dos contidos tratados nas aulas, a realizar en datas próximas ao final do cuadrimestre.
Proba da convocatoria ordinaria	Proba escrita. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.
Proba da convocatoria extraordinaria	Proba escrita para os alumnos/as que non superasen a materia na convocatoria ordinaria. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
AVALIACIÓN CONTINUA		
Proba escrita	Avaliación da correcta adquisición dos obxectivos, competencias e contidos da materia. Consistirá na identificación, comentario e análise de varias obras, comentarios de textos, desenrolo de preguntas ou temas propostos e/ou definición de términos. Cada parte da proba levará indicada a porcentaxe que pondera sobre a nota final da mesma. Cada un dos exercicios a resolver puntuarase de 0 a 10. Para que a proba escrita poda facer media aritmética co resto de actividades avaliábeis a calificación obtida na mesma ten que ser igual ou superior a 5.	70 %
Estudos de caso, debates e outras actividades. Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula.	Busca, lectura e traballo de documentación; propostas de resolución de problemas e/ou exercicios realizados na aula polo alumnado de xeito autónomo; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos ou documentos audiovisuais, noticias de actualidade ou estudos de caso; actividades complementarias como visitas, traballos de campo, viaxes de estudo, conmemoracións, etc., e tarefas propostas asociadas a elas.	30%
Total		100 %
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA ORDINARIA		100%
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA		100 %
OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN:		
<ul style="list-style-type: none"> Todos os alumnos teñen dereito a unha proba ordinaria e outra extraordinaria. As datas, horas e lugares de celebración das mesmas faranse públicas coa suficiente antelación e poderán ser consultadas nos 		

taboleiros e na páxina web da ESCRBBCCG.

- Avaliarase de forma continuada o progreso do proceso de aprendizaxe. A cualificación final para a **avaliación continua** consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior. A fórmula de cálculo para a cualificación obtida ó longo do curso será a seguinte: [Cualificación final = nota proba escrita final x 0,70 + estudos de caso, debates e outras actividades x 0,30].
- Os alumnos que non aprobaron ou non se presentaron na convocatoria ordinaria poderán recuperar a materia na convocatoria extraordinaria que terá as mesmas características que a proba da convocatoria ordinaria.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ó alumnado durante todo el curso. As titorías realizaranse no despacho do profesor no horario asignado a comenzo de curso e mediante o correo electrónico do profesor que figura máis arriba.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

Iconografía cristiana:

- CARMONA MUELA, J.: *Iconografía cristiana. Guía básica para estudiantes*, Madrid, 2003.
- DUCHET-SUCHAUX, G. y PASTOUREAU, M.: *Guía iconográfica de la Biblia y los santos*, Madrid, 2003.
- ESTEBAN LORENTE, J.F.:
- - *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- - *Iconografía de los santos*, ISTMO, Madrid, 1998.
- GRABAR, A.: *Las vías de la creación en la iconografía cristiana*, Madrid, 1985.
- MONREAL Y TEJADA, L.: *Iconografía del cristianismo*, Barcelona, Acantilado, 2000.
- TRINIDAD LAFUENTE, I.: *Tesouro y diccionario de objetos asociados a ritos, cultos y creencias*, Ministerio de Cultura, 2011.

Cerámica:

- BERNAL CASASOLA, D. (Coord.): *Cerámicas hispanorromanas: un estado de la cuestión*, Cádiz, 2008.
- BONET CORREA, A. (Coord.): *Historia de las artes aplicadas e industriales en España*, 2006.
- MALTESE, C. (coord.): *Las técnicas artísticas*, 2006.
- SEMPERE FERRÀNDIZ, E. : *Historia y arte en la cerámica de España y Portugal. De los orígenes a la Edad Media*, 2006.
- VV.AA.: *Diccionario de materiales cerámicos*, Ministerio de Cultura, Madrid, 2002.

Numismática:

- CASTÁN, C. y MIRÉ, J.C.: *Las monedas de la República romana y del Imperio*, Madrid, 2019.
- HEISS, A.: *Descripción general de las monedas hispano-cristianas desde la invasión de los árabes*, 3 vols., Madrid, 1978.
- IGLESIAS ALMEIDA, E.: *As moedas medievais galegas. A circulación monetaria en Galicia ata o século XV*, A Coruña, 2010.
- IGLESIAS GIL, J.M.; YANGUAS, J.S. *Vademecum para la epigrafía y numismática latinas*, Santander, 2002.
- MONTANER, J.: *Curso de numismática: las monedas españolas a través del tiempo*.
- VICO BELMONTE, A. y DE FRANCISCO OLMOS, J.M.: *Introducción a la numismática*, Madrid, 2016.
- VV. AA.: *Diccionario de Numismática*, Ministerio de Cultura, Madrid, 2009.

OBSERVACIONES

- Usarase a plataforma Moodle para que o alumno poida consultar e dispoñer da presente guía docente, para deixar material didáctico para o alumnado, para formalizar a entrega de traballos e para outros usos relacionados coa materia e tamén como modo de comunicación profesor/alumno. O uso desta

plataforma é obrigatorio para o alumnado que curse a avaliación continua, e moi recomendable para o resto.

- É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudo dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, busca e selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).
- O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.
- A biblioteca da ESCRBBCCG conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é imprescindible para acadar correctamente os obxectivos da materia polo que formará parte das actividades lectivas da materia.
- O uso ou funcionamento de teléfonos móbiles e outros dispositivos (TIC,s) con capacidade de copia ou gravación non está permitido.